

Відгук
офіційного опонента кандидата педагогічних наук
Капніної Галини Іванівни
на дисертацію Панченко Віолетти Володимирівни
за темою “Організація контролю навчальної діяльності майбутніх
учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах
України (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)”,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Питання підвищення якості надання освітніх послуг, осучаснення змісту освіти шляхом упровадження педагогічних інновацій і творчого застосування позитивного досвіду минулих років із метою покращення процесу підготовки фахівців у сфері іншомовної освіти належить до низки основних педагогічних проблем сучасної України. У цьому контексті важливість проблеми дисертації Панченко В. В. у сьогоdnішніх умовах не викликає жодного сумніву, адже обраний авторкою період дослідження (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) характеризується відходом від традиційної моделі освіти, становленням національної української вищої школи, формуванням змісту підготовки педагогічних кадрів, пошуком нових форм методів оцінювання та контролю навчальної діяльності студентів ЗПВО.

Актуальність обраної теми посилюється низкою суперечностей між ґрунтовними теоретичними наробками щодо суті, форм, методів, видів і функцій контролю і недостатнім їх використанням у сучасній практиці підготовки вчителів іноземних мов; підвищенням вимог до організації контролю навчальної діяльності в умовах Болонського процесу і відсутністю обґрунтованих науково-практичних рекомендацій щодо їх здійснення; накопиченим у вітчизняній педагогічній думці минулого цінним досвідом організації контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов і відсутністю його узагальнення з метою критичної оцінки і творчого використання в умовах сучасної освіти.

Тому нам вважається справедливою в своїй аргументаційній основі постановка загального дослідницького завдання: з’ясувати особливості та

визначити тенденції розвитку теорії і практики організації контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у закладах вищої педагогічної освіти України (кінець ХХ – початок ХХІ століття).

Дисертація має чітку структуру. Авторкою послідовно реалізуються усі поставлені завдання дослідження: схарактеризовано джерельну базу та з'ясовано сутність провідних дефініцій дослідження; визначено основні передумови розвитку теорії й практики організації контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у закладах вищої педагогічної освіти України в кінці ХХ – на початку ХХІ століття; виокремлено й схарактеризовано етапи та тенденції організації контролю результатів навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у досліджуваній період; узагальнено досвід організації контролю результатів навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у практиці закладів вищої педагогічної освіти в Україні на межі ХХ – ХХІ століть; окреслено перспективи використання педагогічно цінного досвіду з питань організації контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у сучасних умовах розвитку закладів вищої педагогічної освіти.

Наукові положення, висновки і пропозиції дисертаційного дослідження В. В. Панченко сформульовано чітко й послідовно, вони є аргументованими й змістовними. Достовірність одержаних результатів підтверджується теоретико-методичною обґрунтованістю вихідних положень, опрацюванням значної кількості джерел (481 позиція у списку), застосуванням сучасних методів дослідження, апробацією та впровадженням результатів роботи в практичну діяльність закладів вищої освіти на всій території України.

Новизна запропонованого дослідження зумовлюється тим, що вперше в обраних хронологічних межах цілісно й системно проаналізовано проблему організації контролю результатів навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у ЗВПО України; визначено й обґрунтовано етапи та провідні тенденції цього процесу з урахуванням суспільно-політичних й організаційно-педагогічних передумов; узагальнено досвід застосування

різноманітних форм і методів організації контролю результатів навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у практиці ЗПВО України наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття; схарактеризовано особливості суб'єкт-суб'єктної та комп'ютерно-опосередкованої взаємодії викладача та студентів – майбутніх учителів іноземних мов – у процесі перевірки академічних досягнень у педагогічних ЗВО України досліджуваного періоду; окреслено перспективи використання педагогічно цінного досвіду з питань організації контролю навчальної діяльності в сучасних умовах розвитку закладів вищої педагогічної освіти, що пов'язані з розвитком електронного освітнього середовища, впровадженням альтернативних форм і методів оцінювання.

Різноаспектними є можливості практичного використання напрацювань В. В. Панченко. Матеріали дисертації можуть бути використані у процесі формування об'єктивного уявлення про організацію контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у ЗПВО України наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття і можуть стати підґрунтям підвищення якості іншомовної педагогічної освіти з урахуванням цінного педагогічного досвіду минулих років.

Проведене дослідження свідчить про наукову зрілість дисертантки, котра ретельно опрацювала зміст наукового апарату, всі складові якого ґрунтовно продумані та коректно представлені. Про чітку логіку дослідниці красномовно говорить зміст дисертаційної роботи, її структурна організація. Зроблені автором висновки і рекомендації мають безперечну теоретичну і практичну цінність для історико-педагогічної науки.

Обрана архітектоніка дисертації забезпечила можливість повною мірою виконати поставлені завдання. Віолетта Володимирівна цілком обґрунтовано окреслила мету, об'єкт, предмет та основні завдання дисертаційної роботи, для розв'язання яких використала ефективні методи дослідження.

У першому розділі – «Теоретичні питання організації контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у закладах вищої педагогічної освіти України наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття» – проаналізовано джерельну базу дослідження; окреслено категоріально-поняттєвий апарат дисертаційної праці; розкрито основні передумови та визначено етапи і тенденції досліджуваного процесу.

У другому розділі – «Досвід організації контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у закладах вищої педагогічної освіти наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття» – схарактеризовано навчально-методичне забезпечення організації контролю навчальної діяльності студентів у досліджуваній період; проаналізовано застосування різноманітних форм і методів організації контролю результатів навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у практиці закладів вищої освіти України досліджуваного періоду; розкрито особливості здійснення взаємодії викладача і студента в процесі організації контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у ЗПВО України; окреслено перспективи використання набутого досвіду в сучасних умовах освітнього процесу ЗПВО.

З упевненістю можна стверджувати, що дисертаційна робота В. В. Панченко – це вдала, вагома, комплексна наукова розвідка щодо організації контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах України (кінець ХХ – початок ХХІ ст.), підкріплена додатками, які поглиблюють та увиразнюють цілісне уявлення про наукове дослідження.

Основні положення та результати дослідження відображено в 23 наукових публікаціях. У них висвітлено основні положення дисертації, що надають вичерпне уявлення про зміст і результати наукової роботи, які вважаємо достатніми та такими, що відповідають сучасним нормативним вимогам.

Водночас констатуємо, що дисертація В. В. Панченко не позбавлена певних недоліків та містить окремі дискусійні аспекти.

1. На наш погляд, зміст матеріалу першої частин пункту 1.1 «Аналіз джерельної бази та термінологічне поле дослідження» близько перекликається за змістом з пунктом 1.2 дослідження «Основні передумови розвитку теорії та практики організації контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у закладах вищої педагогічної освіти України». Дисертація виграла б, якщо б ці два пункти були об'єднані в один (перший пункт), тоді б як термінологічне поле дослідження (друга частина першого пункту) була б виокремлена в окрему структурну частину роботи, оскільки, на нашу думку, термінологічні поняття потребують більш глибокого розкриття.

2. У пункті 2.1 авторка подає детальний аналіз підручників педагогіки досліджуваного періоду, який, зважаючи на заявлену назву пункту, у такому об'ємному вигляді є тут зайвим.

3. Пункту 2.2, присвяченому аналізу форм та методів організації контролю результатів навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов, дещо бракує чіткості і структури. На наш погляд, поза увагою авторки залишились окремі форми навчальної діяльності: не було у достатній мірі проаналізовано процес складання студентами практичної підготовки, захисту курсових та дипломних робіт. Значно унаочнило б роботу укладення таблиці до цього пункту.

4. Оскільки авторкою роботи у процесі виконання поставлених завдань було уточнено окремі ключові терміни з теми дослідження, робота значно виграла б, якщо б Віолетта Володимирівна уклала словник термінів за темою дисертації і подала його в додатках до дослідження.

5. Аналізуючи особливості взаємодії учасників освітнього процесу під час організації контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у вищих навчальних закладах України протягом першого етапу

дослідження, автор описує на ст. 163–166 варіанти навчального інтер'єру приміщень, на нашу думку, варто було унаочнити даний матеріал у додатках.

Зроблені зауваження і побажання ніякою мірою не знижують наукової цінності проведеного дослідження. Отримані автором результати роботи безперечно відзначаються науковою новизною, суттєвим внеском у подальший розвиток педагогіки України.

Зважаючи на вищезазначене, можна констатувати, що подана до захисту дисертація за темою “Організація контролю навчальної діяльності майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах України (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)” є самостійним, цілісним, логічно побудованим і завершеним дослідженням, яке за своїм змістом, рівнем новизни, теоретичною і практичною значущістю одержаних результатів відповідає вимогам пп. 9, 11-13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567 зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015 року, № 1159 від 30.12.2015 року, № 567 від 27.07.2016 року, а її авторка – Панченко Віолетта Володимирівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
германської та слов'янської філології
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Г. І. Капніна

Підпис канд.пед.наук
Капніної Галини Іванівни
засвідчую
Начальник відділу кадрів

Є.С. Сілін